



*Over de auteur*

### JOSFIEN DEMEY

is leerkracht Nederlands en geschiedenis in het College en Lyceum Ieper

# 10

## TIPS ROND BEGRIJPEND LEZEN VOOR LERAREN NEDERLANDS

Uit de recentste PISA-resultaten, die eind vorig jaar werden bekendgemaakt, blijkt dat de leesvaardigheid van onze leerlingen verder daalt. Wat kunnen we doen? Experts gooien hun visies in het debat, maar serveren de tips niet altijd hapklaar voor de leerkracht. Daarom verzamel ik voor *Fons 10* haalbare ingrepen voor beter begrijpend lezen in elke les. Smakelijk lezen!

**Josfien Demey**

1

### KWL-TABEL

**Activeer de voorkennis** over het onderwerp van een tekst en giet die in een kwl-tabel (*know, want to know, learned*). Wil je je les actiever maken? Maak posters met 'Weet ik al', 'Wil ik weten' en 'Heb ik geleerd' en hang ze verspreid op in de klas. Laat de leerlingen erop schrijven of werk met post-its.

2

### WEES EEN VOORBEEDLERAAR

Wanneer je je leerlingen nieuwe kennis of vaardigheden laat verwerven, is het effectief om veel voorbeelden te geven. **Duw ze dus niet meteen het diepe in, maar lees de tekst of een deel ervan eerst voor.** Laat ze niet ploeteren bij de uitvoerende fase, maar geef aan welke leesstrategie ze het best kunnen gebruiken voor een tekst en hoe ze die moeten toepassen. Beetje bij beetje laat je de teugels los.

3

### HULPKAARTJES

Voor sommige leerlingen blijft begrijpend lezen erg lastig. Geef die leerlingen bijvoorbeeld **een hulpkaartje met enkele leeswijzers**: de belangrijkste signaalwoorden per tekststructuur, de aandacht richten op de kern van de tekst (inleiding en slot), en een link naar een filmpje met extra achtergrondinformatie over het onderwerp van de tekst (want vaak missen die leerlingen ook kennis over het onderwerp).

4

### MEER OVER HETZELFDE

Lees je bijvoorbeeld een informatieve tekst over groepsdruk? Sprokkel dan nog twee andere tekstsoorten en teksttypes over dit thema, zoals een Instagrampost naar aanleiding van een actuele gebeurtenis rond groepsdruk, een getuigenis, of een tekst met tips om beter om te gaan met groepsdruk. Je maakt het onderwerp van de tekst levendiger voor de leerlingen en authentieke

teksten dagen meer uit. **Bovendien maakt het gebruik van verschillende soorten teksten het mogelijk om te differentiëren** op basis van de competenties, voorkeuren of noden van je leerlingen.

5

### TEKST IN BEELD

Wie leest, maakt beelden in zijn hoofd om de tekst beter te begrijpen en te onthouden. Speel daarop in: **projecteer passende beelden bij moeilijke woorden uit de tekst. Of laat je leerlingen de tekst in een overzichtelijke tekening of schema gieten.** Zo worden abstracte woorden concrete tekeningen of foto's. Soms toont een mooie mindmap verbanden die lezers anders niet snel zien. Bovendien injecteer je zo een portie creativiteit in je les.

6

### 'TEKSTBESTUIVING'

Interactie is cruciaal, niet alleen tussen leerkracht en leerling, maar ook tussen leerlingen onderling. **Leerlingen moeten dus ook in gesprek gaan met elkaar over teksten.** Denk aan hoekenwerk, speeddaten, coöperatieve werkvormen zoals de placemat... Misschien kan je ze ook via video's laten converseren? 'Flipgrid' (zie verderop in dit nummer) is de perfecte tool om de interactie in je les een extra dimensie te geven.

7

### LEZENSECHT

Lezen is nooit tijdverspilling: wie leest, verruimt zijn blik. Maar in de perceptie van je leerlingen kan het net andersom

zijn: waarom moeten we dat lezen? **Probeer daarom lees- en schrijfo opdrachten aan elkaar te verbinden en maak ze levensecht.** Binnenkort naar het theater, op schoolreis of op excursie voor het vak aardrijkskunde? Een ideale aanleiding om in de les Nederlands wat opzoekingswerk te doen over de stad, het museum of de toneelvoorstelling. En is er ook geen brief nodig voor de ouders? Of een bericht voor op de Facebook-pagina van de school?

8

### OP 'T GEMAK LEZEN

Soms kan een tekst lezen op zich al een hele opdracht zijn. Merk je dat een leerling wegzakt bij de tekstopdrachten? Ga naast de leerling zitten of verzamel enkele leerlingen rond een tafel en lees de tekst samen. Leg veel uit, vertel over het onderwerp van de tekst. De tekstvragen kunnen dan even wachten, samen lekker lezen wordt op dat moment dan even het grootste doel.

9

### LEERLINGEN AAN ZET

We schotelen onze leerlingen meestal vragen voor bij een gelezen tekst, dat is ook een goed middel om tekstbegrip te bevorderen. **Nog effectiever is om je leerlingen zélf goede vragen bij een tekst te laten bedenken.** Nood aan een concrete voorzet? Geef elke leerling een blanco bingorooster waarin ze bijvoorbeeld acht goede vragen bij de tekst verzinnen. Daarna wisselen ze de blaadjes uit en bespreek jij klassikaal de tekst. Wie verzamelt als eerste alle antwoorden op de vragen? Je leerlingen gaan zo actiever aan het lezen. Je kan ook inzoomen op de kwaliteit van de vragen: welke zijn moeilijker en waarom?

10

### TIK TAK: TIJD!

De zwakke en dalende resultaten in ons leesonderwijs zijn deels toe te schrijven aan de dalende instructietijd die besteed wordt aan taal en lezen. Wanneer er geen tijd gaat naar begrijpend lezen, gaat het begrijpend lezen niet vooruit. Een simpele, maar misschien niet meteen evidente ingreep: **investeer meer lestijd in begrijpend lezen. Trek je collega's van andere vakken mee in het leesbad en werp leerlingen zo in alle vakken meer boeken en teksten voor de voeten.** Misschien kan je alvast deze tien tips delen met alle vakgroepen op je school?

### *Meer tips en achtergrond?*

Ga eens een kijkje nemen in de recente VLOR-publicatie *Sleutels voor effectief begrijpend lezen.*  
<https://issuu.com/vlor1/docs/vlorfinaala4v2>

